УДК 377.5:378.147:37.01

ТЕТЯНА ГУМЕНЮК, ВІКТОРІЯ ПРИНЬКО, МАРІЯ ХАРЧУК
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАСАДАХ СВІТОГЛЯДУ ТА ГАЛУЗЕВИХ ПОТРЕБ

Мета: *задля забезпечення ефективності, доступності та якості освіти запропонувати оновлений зміст підготовки педагогічних кадрів за спеціальністю А5 Професійна освіта (технологія виробів легкої промисловості) (далі – ПО (ТВЛП) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.*

Ключові слова: *професійна освіта, педагог професійного навчання, технологія виробів легкої промисловості, зміст підготовки.*

Постановка завдання. Проаналізувати інформативно-джерельну базу (нормативні акти, аналітично-експертні довідки, наукові публікації) стану професійної освіти та технологій легкої промисловості в Україні. Розробити орієнтовний зміст підготовки педагогічних кадрів за спеціальністю А5 ПО (ТВЛП) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Методи досліджень. Для вирішення поставленого завдання використано теоретичний аналіз нормативних актів, наукових та аналітичних джерел з професійної освіти та технологій легкої промисловості.

Результати досліджень. Спеціальність А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями) [9] забезпечує трирівневу підготовку педагогічних кадрів для системи професійної освіти [4]. Згідно Класифікатора професій ДК 003:2010 [6] перший (бакалаврський) рівень освіти спрямований на підготовку фахівців, придатних до працевлаштування на посади (професійні назви робіт) 6630 Педагог професійного навчання, 4236 Майстер виробничого навчання, 750 Асистент викладача професійної (професійно-технічної) освіти та ін.

На зустрічі представників Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та Центру оцінювання якості вищої освіти (Литовська Республіка) Н. Авшенюк зазначила: «В умовах лібералізації вищої освіти, а відтак посилення автономії й соціальної відповідальності університетів, пріоритетними завданнями постали

забезпечення ефективності, доступності та якості освіти. Якісна вища освіта розглядається світовим співтовариством як інструмент соціальної і культурної злагоди й економічного зростання. Проте нині немає жодної держави, задоволеної системою вищої освіти – усі перебувають у пошуках новацій, які б дали відчутний результат» [1]. Тож, одним із пошукових напрямів на університетському рівні є проєктування нових та удосконалення діючих освітніх програм підготовки сучасних фахівців та професіоналів, які б задовольняли вимоги стандартів вищої освіти та відповідних професійних стандартів, ураховували потреби усіх заінтересованих осіб (здобувачів вищої освіти, роботодавців, академічну спільноту та ін.), тенденції розвитку науки і спеціальності, ринку праці та регіонального контексту. Розроблення змісту підготовки, зазвичай, супроводжується вивченням досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Навчання на освітній програмі ПО (ТВЛП), першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в Київському національному університеті технологій та дизайну спонукало нас дослідити зміст підготовки, за яким здійснюється освітній процес на даній освітній програмі, та запропонувати оновлений варіант переліку освітніх компонент на засадах світогляду, галузевих потреб та вимог відповідної спеціальності.

Для цього нами проаналізовано Стандарт вищої освіти спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) [11] та Професійний стандарт «Педагог професійного навчання» [10]; досліджено монографію Н. Ничкало та науковий доробок Інституту професійної освіти НАПН України [2, 8]; зроблено огляд експертно-аналітичної доповіді «Легка промисловість України: реалії та перспективи розвитку» [5] та стану легкої промисловості в Україні представленого на сайті Kyivstar Business Hub (автор Сухорукова); проаналізовано закони «Про вищу освіту» [4] та «Про професійну освіту» [5].

Маємо відмітити, що досягнення предметних результатів навчання та формування компетентностей майбутніх педагогів професійного навчання здійснюється через теоретичний зміст предметної області, методи, методики та технології навчання та за допомогою інструментів й обладнання, а також, шляхом поєднання теоретичного навчання та проходження практики. Теоретичний зміст підготовки складається з двох частин, як це передбачено Законом України «Про вищу освіту», - обов'язкової та вибіркової, яка забезпечує формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів

вищої освіти. Обов'язкова частина змісту, на нашу думку, має три умовні блоки освітніх компонент (ОК): загальна, світоглядна підготовка; фундаментальна підготовка; професійно-педагогічна та професійно-спеціалізована підготовка. Враховуючи світові освітні тенденції, професійно-педагогічна підготовка майбутніх педагогів професійного навчання передбачає Вступ до спеціальності, Психологію (загальна психологія, педагогічна психологія, психологія праці), Теорію та історію педагогіки, Професійну педагогіку з методикою професійного навчання, Андрагогіку з методикою виробничого навчання, Соціальну педагогіку з методикою виховної роботи, Корекційну педагогіку з методикою інклюзивного навчання, Електронне навчання. Розглядаючи професійно-спеціалізовану підготовку, необхідно зважати на те, що легка промисловість – це потужний виробничий потенціал, який виробляє великий спектр товарів широкого вжитку і промислового призначення; галузь, яка об'єднує 23 види економічної діяльності [7] згруповані у три розділи: текстильне виробництво; виробництво одягу; виробництво шкіри. Враховуючи цей факт, вважаємо за доцільне в межах ПО(ТВЛП) ввести більш вузьку спеціалізацію «Виробництво одягу», за якою готуються робітничі професії у закладах професійної освіти.

Отже, зміст цього блоку має містити такі ОК: Матеріалознавство одягу; Експлуатація та технічне обслуговування устаткування для виробництва одягу; Конструювання і моделювання одягу; Технологія одягу; Дизайн одягу; САПР одягу; Проєктування технологічних процесів виробництва одягу; Економіка та підприємництво у виробництві одягу. Важливим аспектом в системі вищої професійної освіти виступає практика, загальною метою якої є закріплення та систематизація теоретичних знань, набуття практичних навичок, ознайомлення з роботою закладів професійної освіти та підприємств з виробництва одягу та підготувака до майбутньої професійної діяльності. Виходячи з цього, оптимально та ефективно, на нашу думку, буде запровадження у зміст підготовки педагогів професійного навчання трьох практик: Педагогічна (пропедевтична) практика; Виробнича (галузева) практика; Педагогічна (виробнича) практика.

Висновок. Пріоритетними завданнями вищої освіти є забезпечення ефективності, доступності та якості освіти, тому питання перегляду та оновлення змісту підготовки педагогічних кадрів за спеціальністю А5 ПО (ТВЛП) є одним із пріоритетних напрямів. Теоретичний аналіз нормативних актів, наукових та аналітичних джерел з професійної освіти та технологій легкої промисловості,

дослідження усталеного змісту підготовки, дозволив нам розробити орієнтовний перелік ОК, який може формувати зміст підготовки майбутніх педагогів професійного навчання на освітній програмі «ПО(ТВЛП)» за спеціалізацією «Виробництво одягу» та бути реалізований при удосконаленні відповідної освітньої програми.

Література

1. Авшенюк Н. Якісна вища освіта – інструмент соціальної і культурної злагоди й економічного зростання. НАЗЯВО – Джерело : https://naqa.gov.ua/
2. Бібліотека Інституту професійної освіти НАПН України – Джерело : https://ivet.edu.ua/biblioteka/
3. Закон України Про вищу освіту : ВВР, 2014, № 37-38, ст.2004 – Джерело : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text
4. Закон України Про професійну освіту : ВВР, 2025, № 4574-IX – Джерело : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text
5. Легка промисловість України: реалії та перспективи розвитку (експертно-аналітична доповідь). КНУТД – Джерело : https://ukrlegprom.org/wp-content/uploads/lehka-promyslovist-ukrainy-realii-ta-perspektyvy-rozvytku-2015.pdf
6. Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003:2010 – Джерело : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text
7. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010. Наказ Держспоживстандарту України 11.10.2010 № 457 – Джерело : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text
8. Ничкало Н. Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів : монографія. – К., 2014. – 125 с. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/
9. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 р. № 1021 – Джерело : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-%D0%BF#Text
10. Професійний стандарт «Педагог професійного навчання». Наказ Інституту професійної освіти НАПН України 29.12.2022 р. № 38-ОД – Джерело : https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/521-pedagog_profesijnogo_navcanna.pdf
11. Стандарт вищої освіти : РВО – перший (бакалаврський), СВО – бакалавр, галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Наказ МОН України 21.11.2019 р. № 1460 – Джерело : https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/